

Datum van inontvangstneming : 01/04/2014

Zaak C-94/14**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

27 februari 2014

Verwijzende rechter:

Kúria (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 februari 2014

Verzoekende partij:

Flight Refund Ltd

Verwerende partij:

Deutsche Lufthansa AG

[OMISSIS]

De Kúria geeft in de procedure die bij haar is ingeleid bij een verzoek [OMISSIS] van notaris Margit Asbóth tot aanwijzing van de bevoegde rechtelijke instantie in het kader van een Europese betalingsbevelprocedure [OMISSIS], waarin Flight Refund Ltd. (Verenigd Koninkrijk [OMISSIS]) [OMISSIS] (eiseres) jegens Deutsche Lufthansa AG (Duitsland [OMISSIS]) [OMISSIS] (verweerster) vergoeding vordert van schade en aanvullende kosten,

de hiernavolgende

b e s l i s s i n g

De behandeling van de procedure tot aanwijzing van het bevoegde gerecht wordt geschorst en de volgende vragen worden aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voorgelegd op grond van de prejudiciële spoedprocedure:

1. Kan een op artikel 19 van het Verdrag van Montreal gebaseerde vordering tot compensatie geldend worden gemaakt in het kader van de Europese betalingsbevelprocedure?

2. Worden in het kader van een op artikel 19 van het Verdrag van Montreal gebaseerde vordering tot compensatie de bevoegdheid van de – met een nationaal gerecht gelijkgestelde – notaris die Europese betalingsbevelen mag uitvaardigen en – zodra de procedure na het verweer van de verweerder een contentieuze procedure is geworden – de rechterlijke bevoegdheid vastgesteld op basis van de bevoegdheidsregels van verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure (hierna: „verordening nr. 1896/2006”), verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „verordening nr. 44/2001”), en/of het op 28 mei 1999 te Montreal afgesloten Verdrag tot het brengen van eenheid in enige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer (hierna: „Verdrag van Montreal”)? Hoe verhouden deze verschillende rechtsregels zich tot elkaar?

3. Ingeval de bevoegdheidsregels van het Verdrag van Montreal voorrang hebben, kan de eiser dan – ook wanneer er voor het overige geen aanknopingspunt bestaat – zijn vordering naar eigen keuze geldend maken voor een gerecht van een verdragsluitende partij, of kan hij dit enkel voor een gerecht dat territoriaal bevoegd is krachtens de procedureregels van de lidstaat waartoe het behoort?

Welke uitlegging dient voorts te worden gegeven aan de optionele bevoegdheidsregel van het Verdrag van Montreal die verwijst naar het gerecht van de plaats waar zich de vestiging van de vervoerder bevindt via welke vestiging [Or. 2] de overeenkomst is gesloten?

4. Kan een Europees betalingsbevel dat in strijd met het doel van de verordening of door een materieel onbevoegde instantie is uitgevaardigd, ambtshalve worden heroverwogen? Of moet de naar aanleiding van verweer ingeleide contentieuze procedure in geval van onbevoegdheid ambtshalve of op verzoek worden beëindigd?

5. Voor zover de Hongaarse gerechten bevoegd zijn om de contentieuze procedure te behandelen, moeten de regels van het nationale procesrecht dan in overeenstemming met het Unierecht en het Verdrag van Montreal aldus worden uitgelegd dat zij noodzakelijkerwijs minstens één gerecht aanwijzen dat, zelfs wanneer geen enkel ander aanknopingspunt bestaat, verplicht is om de ingevolge verweer ingeleide contentieuze zaak ten gronde af te doen?

[OMISSIS]

Motivering

I. De feiten die ten grondslag liggen aan de prejudiciële vragen

- 1 Bij een cessieovereenkomst heeft een passagier de rechten op compensatie die hij geniet bij vertraging van zijn vlucht, overgedragen aan een in het Verenigd Koninkrijk gevestigde onderneming die gespecialiseerd is in de invordering van dergelijke compensaties (hierna: „eiseres”).
- 2 Eiseres heeft bij een Hongaarse notaris, te weten M. Asbóth, een Europese betalingsbevelprocedure ingeleid tegen de in Duitsland gevestigde onderneming Deutsche Lufthansa AG, die zij aanduidt als de verweerster. Tot staving van haar verzoek, dat een bedrag van 600 EUR (exclusief bijkomende kosten) betreft, betoogt eiseres dat zij (als gevolg van de overdracht) recht had op vergoeding (compensatie) jegens verweerster voor de vertraging van vlucht LH 7626, die meer dan drie uur bedroeg.
- 3 De notaris heeft dit verzoek toegewezen en het Europees betalingsbevel afgegeven, zonder dat zij was nagegaan waar de overeenkomst was gesloten, waar deze werd uitgevoerd, waar het vermeende schadeveroorzakende feit zich had voorgedaan, waar de vervoerder was gevestigd via wie de overeenkomst was gesloten, of wat de bestemming van de vlucht was. Zij heeft zich bevoegd verklaard op grond dat Hongarije partij is bij het Verdrag van Montreal, dat is bekendgemaakt bij wet nr. VII van 2005.
- 4 Verweerster heeft gebruikgemaakt van haar recht om een verweerschrift tegen dit betalingsbevel in te dienen. Tot staving daarvan betoogde zij dat zij niet degene was die de door eiseres bedoelde luchtverbinding exploiteerde.
- 5 Nadat eiseres' vertegenwoordiger op verzoek van de notaris had verklaard dat hij na de overgang naar de contentieuze procedure niet kon bepalen welke rechterlijke instantie voortaan bevoegd was, heeft deze notaris de Kúria verzocht **[Or. 3]** de bevoegde rechterlijke instantie aan te duiden. De notaris gaf aan dat de Hongaarse rechterlijke instanties bevoegd waren op grond van artikel 33, lid 1, van het [Verdrag van Montreal, zoals bekendgemaakt bij wet nr. VII van 2005], maar dat zij op basis van de artikelen 29 tot en met 37 van het Hongaarse wetboek burgerlijke rechtsvordering niet kon bepalen welke rechtelijke instantie in concreto bevoegd was om dit geschil te beslechten, aangezien noch eiseres, noch verweerster gevestigd zijn op het nationale grondgebied; uit het verzoek blijkt noch waar de overeenkomst is gesloten, noch waar zij is uitgevoerd; voor zover de notaris bekend, onderhoudt vlucht LH 7626 de verbinding tussen Newark en London Heathrow, zodat het schadebrengende feit zich in de Verenigde Staten van Amerika of in het Verenigd Koninkrijk kan hebben voorgedaan; in haar verweerschrift voert verweerster aan dat United Airlines (UA28) de exploitant van de verbinding was.
- 6 Thans is bij de Kúria een procedure tot aanwijzing van de bevoegde rechterlijke instantie hangende.

II. Toepasselijke bepalingen

7 Relevante bepalingen van Unierecht

A. Verordening (EG) nr. 1896/2006

Punt 9 van de considerans van deze verordening luidt:

„Doel van deze verordening is de beslechting van een geschil in grensoverschrijdende zaken met betrekking tot niet-betwiste geldvorderingen te vereenvoudigen, te versnellen en goedkoper te maken door een Europese betalingsbevelprocedure in te voeren, en het vrije verkeer van Europese betalingsbevelen tussen de lidstaten te bewerkstelligen door minimumnormen te stellen waarvan de naleving tot gevolg heeft dat in de lidstaat van tenuitvoerlegging voorafgaand aan de erkenning en de tenuitvoerlegging geen intermediaire procedure hoeft te worden ingeleid.”

De artikelen 1, 6, 17 en 20 van deze verordening bepalen:

„Artikel 1

Doel

1. Deze verordening heeft ten doel:

a) de beslechting van een geschil in grensoverschrijdende zaken met betrekking tot niet-betwiste geldvorderingen te vereenvoudigen, te versnellen en goedkoper te maken door een Europese betalingsbevelprocedure in te voeren;

en

b) het vrije verkeer van Europese betalingsbevelen tussen de lidstaten te bewerkstelligen door minimumnormen te stellen waarvan de naleving tot gevolg heeft dat in de lidstaat van tenuitvoerlegging voorafgaand aan de erkenning en de tenuitvoerlegging geen intermediaire procedure hoeft te worden ingeleid.

2. Deze verordening belet geenszins dat een eiser een vordering in de zin van artikel 4 geldend maakt met behulp van een andere procedure waarin het recht van een lidstaat of het gemeenschapsrecht voorziet.

[...]

Artikel 6

Rechterlijke bevoegdheid

1. Voor de toepassing van deze verordening wordt de rechterlijke bevoegdheid bepaald volgens de ter zake geldende regels van het gemeenschapsrecht, en met name verordening (EG) nr. 44/2001.

[...]

Artikel 17

Gevolgen van de indiening van een verweerschrift

1. Indien binnen de in artikel 16, lid 2, gestelde termijn een verweerschrift is ingediend, wordt de procedure volgens het gewone burgerlijk procesrecht voortgezet voor de bevoegde gerechten van de lidstaat van oorsprong, tenzij de eiser, overeenkomstig artikel 7, lid 4, uitdrukkelijk heeft verzocht de procedure in dat geval te staken.

Indien de eiser zijn vordering door middel van de Europese betalingsbevelprocedure geldend heeft gemaakt **[Or. 4]**, laat het nationaal recht zijn positie in de daaropvolgende gewone procedure onverlet.

2. De overgang naar de gewone procedure in de zin van lid 1 wordt beheerst door het recht van de lidstaat van oorsprong.

[...]

Artikel 20

Heroverweging in uitzonderingsgevallen

1. De verweerder heeft het recht om, na het verstrijken van de in artikel 16, lid 2, gestelde termijn, het bevoegde gerecht van de lidstaat van oorsprong om heroverweging van het Europees betalingsbevel te verzoeken, als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a) i) het betalingsbevel is op een van de in artikel 14 genoemde wijzen betekend of ter kennis gebracht;

en

ii) de betekening of kennisgeving is buiten zijn schuld, niet zo tijdig geschied als met het oog op zijn verdediging nodig was,

of

b) de verweerder de vordering niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of wegens buitengewone omstandigheden, buiten zijn schuld,

mits hij in beide gevallen onverwijld handelt.

2. Na het verstrijken van de in artikel 16, lid 2 gestelde termijn, heeft de verweerder tevens het recht om het bevoegde gerecht in de lidstaat van oorsprong om heroverweging van het Europees betalingsbevel te verzoeken, indien het Europees betalingsbevel kennelijk ten onrechte is uitgevaardigd, gelet op de voorschriften van deze verordening, of vanwege andere uitzonderlijke omstandigheden.

3. Indien het gerecht het verzoek van de verweerder weigert omdat geen van de in de leden 1 en 2 bedoelde heroverwegingsgronden van toepassing is, blijft het Europees betalingsbevel van kracht.

Indien het gerecht besluit dat heroverweging om een van de in de leden 1 en 2 bedoelde redenen gegrond is, is het Europees betalingsbevel nietig.”

B. Verordening nr. 44/2001

Aangezien in verordening nr. 1896/2006 daarnaar wordt verwezen, zijn de artikelen 2 tot en met 26 van verordening nr. 44/2001 – en in het bijzonder de hiernavolgende bepalingen, waarin de algemene en specifieke bevoegdheidsregels liggen vervat – relevant.

„Artikel 2

1. Onverminderd deze verordening worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die lidstaat.

2. Voor degenen die niet de nationaliteit bezitten van de lidstaat waar zij woonplaats hebben, gelden de regels voor de rechterlijke bevoegdheid die op de eigen onderdanen van die lidstaat van toepassing zijn.

Artikel 3

1. Degenen die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats hebben, kunnen slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van dit hoofdstuk gegeven regels.

2. Tegen hen kan in het bijzonder geen beroep worden gedaan op de in bijlage I opgenomen nationale bevoegdheidsregels.

Artikel 4

1. Indien de verweerder geen woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, **[Or. 5]** wordt de bevoegdheid in elke lidstaat geregeld door de wetgeving van die lidstaat, onverminderd de artikelen 22 en 23.

2. Tegen deze verweerder kan ieder, ongeacht zijn nationaliteit, die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats heeft, aldaar op dezelfde voet als de

eigen onderdanen van die staat een beroep doen op de bevoegdheidsregels die daar van kracht zijn, met name de regels van bijlage I.

Artikel 5

Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende rechten worden opgeroepen:

1. a) ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst: voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd;

b) voor de toepassing van deze bepaling en tenzij anders is overeengekomen, is de plaats van uitvoering van de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt:

- voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, de plaats in een lidstaat waar de zaken volgens de overeenkomst geleverd werden of geleverd hadden moeten worden;
- voor de verstrekking van diensten, de plaats in een lidstaat waar de diensten volgens de overeenkomst verstrekt werden of verstrekt hadden moeten worden;

c) punt a is van toepassing indien punt b niet van toepassing is;

[...]

5. ten aanzien van een geschil betreffende de exploitatie van een filiaal, van een agentschap of enige andere vestiging: voor het gerecht van de plaats waar zij gelegen zijn;

[...]”

C. Verdrag van Montreal (in Hongarije bekendgemaakt bij wet nr. VII van 2005)

De artikelen 19, 22 en 33 van dit verdrag luiden:

„Artikel 19

Vertraging

De vervoerder is aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit vertraging in het luchtvervoer van passagiers, bagage of goederen. De vervoerder is echter niet aansprakelijk voor de schade voortvloeiend uit vertraging indien hij bewijst dat hij en zijn hulppersonen alle maatregelen hebben genomen die redelijkerwijs gevegd konden worden om de schade te vermijden, of dat het hun onmogelijk was dergelijke maatregelen te nemen.

[...]

Artikel 22

Aansprakelijkheidsgrenzen met betrekking tot vertraging, bagage en goederen

1. In geval van schade geleden door passagiers ten gevolge van vertraging, zoals bedoeld in artikel 19, is de aansprakelijkheid van de vervoerder beperkt tot het bedrag van 4150 bijzondere trekkingsrechten per passagier.

[...]

Artikel 33

Rechterlijke bevoegdheid

1. De rechtsvordering tot schadevergoeding moet ter keuze van de eiser worden ingesteld binnen het gebied van een der staten die partij zijn bij dit verdrag, hetzij voor de rechter van de woonplaats van de vervoerder, of van de hoofdzetel van diens onderneming of van de plaats waar hij een vestiging heeft, door de zorg waarvan de overeenkomst is gesloten, hetzij voor de rechter van de plaats van bestemming.¹

[...]

4. De rechtspleging wordt beheerst door de wet van de rechter voor wie de zaak is aanhangig gemaakt.”

Artikel 29 van dit verdrag luidt:

„Basis voor vorderingen

¹ Nvdv: Dienaangaande zij gepreciseerd dat de in de onderhavige beslissing van de Kúria opgenomen versie van artikel 33, lid 1, van het Verdrag van Montreal als volgt kan worden vertaald: „De rechtsvordering tot schadevergoeding moet ter keuze van de eiser worden ingesteld binnen het gebied van een der staten die partij zijn bij dit verdrag of voor de rechter van de woonplaats van de vervoerder of van de hoofdzetel van diens onderneming of van de plaats waar hij een vestiging heeft, door de zorg waarvan de overeenkomst is gesloten, ofwel voor de rechter van de plaats van bestemming” (waarbij „het gebied van een der staten die partij zijn bij dit verdrag” één van de alternatieve bevoegdheidscriteria lijkt en dus geen cumulatief criterium); niettemin moet eveneens worden gepreciseerd dat deze versie een vergissing bevat (er ontbreekt een komma), welke niet voorkomt in de officiële Hongaarse vertaling van dit verdrag, die is bekendgemaakt bij wet nr. VII van 2005 en die wel overeenstemt met de Franse en de Engelse taalversie van dit verdrag. Tevens zij erop gewezen dat diezelfde vergissing (het feit dat een komma ontbreekt) ook voorkomt in de Hongaarse taalversie van het Verdrag van Montreal die is gepubliceerd in PB 2001, L 194/39 (bijzondere Hongaarse editie, hoofdstuk 7, deel 5, blz. 492). Laatstbedoelde versie is weliswaar niet volledig identiek aan de versie van de onderhavige beslissing, maar kan wel op dezelfde manier worden vertaald.

Bij het vervoer van passagiers, bagage en goederen kan elke vordering tot schadevergoeding, op welke grond dan ook, hetzij uit hoofde van dit verdrag hetzij op grond van een overeenkomst, een onrechtmatige daad of anderszins, slechts worden ingesteld onder de voorwaarden en binnen de aansprakelijkheidsgrenzen bedoeld in dit verdrag, zonder dat hiermee iets bepaald is omtrent [Or. 6] de personen die een vordering kunnen instellen en omtrent hun onderscheiden rechten. Bij een dergelijke vordering kan men geen schadevergoeding verkrijgen bij wijze van straf of voorbeeld noch uit anderen hoofde dan tot herstel van geleden schade.”

8 Relevante bepalingen van Hongaars recht

A. De relevante bepalingen van wet nr. III van 1952 houdende het wetboek burgerlijke rechtsvordering (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. Törvény; hierna: „wetboek burgerlijke rechtsvordering”)

Artikel 29

1. De rechter van de woonplaats van de verwerende partij is bevoegd om kennis te nemen van alle zaken waarvoor geen exclusieve bevoegdheid is toegekend aan een andere rechter (algemene territoriale bevoegdheid).

2. Zo de verwerende partij geen woonplaats heeft op het nationale grondgebied, is de rechter van haar verblijfplaats territoriaal bevoegd; indien de verblijfplaats van de verwerende partij niet bekend is of zich in het buitenland bevindt, is de rechter van de laatste woonplaats op het nationale grondgebied territoriaal bevoegd, maar indien deze laatste woonplaats niet kan worden vastgesteld of de verwerende partij nooit een woonplaats op het nationale grondgebied heeft gehad, berust de territoriale bevoegdheid bij de rechter van de woonplaats van de verzoekende partij of – bij gebreke van woonplaats – van de verblijfplaats van de verzoekende partij of – indien de verzoekende partij geen natuurlijk persoon is – van haar zetel.

Artikel 30

1. In contentieuze procedures tegen rechtspersonen berust de territoriale bevoegdheid in beginsel, naar keuze, bij de rechter van de zetel van de rechtspersoon of bij de rechter van de zetel van het orgaan dat bevoegd is om deze rechtspersoon te vertegenwoordigen. In geval van twijfel moet de plaats waar de administratie van de rechtspersoon zich bevindt, beschouwd worden als de zetel.

2. Indien een rechtspersoon geen zetel heeft op het nationale grondgebied, berust de territoriale bevoegdheid bij de rechter van de zetel van de verzoekende partij, wanneer deze laatste een ingezeten rechtspersoon is. Is de verzoekende partij een ingezeten natuurlijk persoon, dan is de rechter van haar woonplaats of – bij gebreke van woonplaats – van haar verblijfplaats, bevoegd.

Artikel 31

Voor alle procedures waarvoor geen andere rechter exclusief bevoegd is verklaard, mag de verzoekende partij, wanneer de voorwaarden van de artikelen 32 tot en met 41 hieronder zijn vervuld, naar keuze de procedure inleiden bij de in principe voor de verwerende partij bevoegde rechter of bij om het even welke andere in de voornoemde bepalingen genoemde rechter.

Artikel 32

1. Voor vermogensrechtelijke geschillen is ook de rechter in wiens rechtsgebied de verwerende partij verblijft om redenen die laten vermoeden dat het om een verblijf van lange duur gaat (bijvoorbeeld als werknemer of student) territoriaal bevoegd. Wat de dienstplichtigen en reservisten van het Hongaarse leger en de legerkorpsen betreft, is de rechter van de plaats waar zij duurzaam gelegeerd zijn territoriaal bevoegd op grond van de onderhavige bepaling.

2. De in lid 1 van dit artikel vervatte bevoegdheidsregel is niet van toepassing jegens verwerende partijen die niet in rechte mogen optreden (artikel 49).

3. In het kader van vermogensrechtelijke geschillen kan een verwerende partij die noch haar woonplaats noch haar verblijfplaats op het nationale grondgebied heeft, ook worden opgeroepen voor de rechter van de plaats waar [het goed dat] het voorwerp van het geschil [uitmaakt] zich bevindt, of van de plaats waar het voor beslag vatbare vermogen van de verwerende partij zich zou kunnen bevinden. Indien dit vermogen bestaat in een schuldvordering, kan de procedure worden ingeleid bij de rechter van de woonplaats van verweersters schuldenaar of, indien voor de schuldvordering zekerheid is gesteld in de vorm van een goed, ook bij de rechter van de plaats waar dat goed zich bevindt.

4. In het kader van vermogensrechtelijke geschillen kunnen niet-ingezeten rechtspersonen niet enkel voor de in lid 3 van dit artikel bedoelde rechter worden opgeroepen, maar ook voor de rechter van de woonplaats van de persoon die met het beheer hun zaken is belast; voor een vermogensrechtelijk geschil kan ook de rechter van de zetel van een Hongaars filiaal van een niet-ingezeten rechtspersoon bevoegd zijn, of [Or. 7] van de handelsvertegenwoordiging daarvan.

Artikel 36

2. Een procedure betreffende een schuldvordering die voortvloeit uit een door een marktdeelnemer in het kader zijn activiteiten afgesloten transactie kan eveneens aanhangig worden gemaakt bij de rechter van de plaats waar de overeenkomst is gesloten of uitgevoerd.

Artikel 37

Een beroep tot schadevergoeding kan eveneens worden ingesteld bij de rechter van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan.

Artikel 40

1. De nevenschuldenaar kan ook, samen met de hoofdschuldenaar, worden opgeroepen voor de rechter die, op om het even welke grond, bevoegd is om kennis te nemen van de procedure tegen de hoofdschuldenaar.

2. Wanneer een persoon uit eigen naam aanspraken doet gelden die geheel of ten dele betrekking hebben op het voorwerp van een geschil tussen derden, is de rechter waarbij dat geschil aanhangig is tevens territoriaal bevoegd om kennis te nemen van de latere procedure die deze persoon tegen die derden inleidt teneinde zijn schuldvordering geldend te maken.

3. In de andere gevallen dan die welke in de leden 1 en 2 hierboven zijn bedoeld, is het – behalve ingeval een rechtsmachtclausule van toepassing is (artikel 41) – ook mogelijk om alle verwerende partijen samen op te roepen voor om het even welke rechter die territoriaal bevoegd is voor een van de verwerende partijen (artikel 51).

Artikel 43

1. Indien de rechter territoriaal onbevoegd is, moet hij dit ambtshalve opwerpen.

2. De aangezochte rechter kan de juistheid van het feitelijk betoog ten bewijze van zijn territoriale bevoegdheid of onbevoegdheid enkel onderzoeken wanneer dit in tegenspraak is met bekende feiten of met feiten waarvan de rechter officieel kennis heeft, of wanneer dit onaannemelijk is of door de wederpartij wordt betwist.

Artikel 45

1. In de gevallen waarin een op definitieve beslissingen gebaseerd conflict bestaat over de materiële of territoriale bevoegdheid, in de gevallen waarin onmogelijk kan worden vastgesteld welke rechter territoriaal bevoegd is, en in de gevallen waarin de territoriaal bevoegde rechter de zaak niet kan behandelen omdat hij gewraakt is, moet allereerst de bevoegde rechter worden aangewezen.

2. De bevoegdheid voor deze aanwijzing berust:

a) bij de departementale rechter („törvényszék”), wanneer het bevoegdheidsconflict is ontstaan tussen lokale rechtbanken die binnen zijn rechtsgebied zijn gelegen, of wanneer een binnen zijn rechtsgebied gelegen lokale rechter is gewraakt en een andere lokale rechtbank binnen dit rechtsgebied kan worden aangewezen;

b) in andere gevallen dan die welke in punt a zijn bedoeld, bij het hof van beroep (ítélőtábla), wanneer het bevoegdheidsconflict is ontstaan tussen binnen zijn rechtsgebied gelegen lokale rechtbanken, departementale rechtbanken of

administratieve of arbeidsrechtbanken, of wanneer een binnen zijn rechtsgebied gelegen lokale rechtbank, departementale rechtbank of administratieve of arbeidsrechtbank is gewraakt en een andere lokale, departementale of administratieve of arbeidsrechtbank binnen dit rechtsgebied kan worden aangewezen;

c) in de andere gevallen dan die welke in de punten a en b zijn bedoeld, bij de Kúria.

Artikel 46

1. Indien onmogelijk kan worden vastgesteld welke rechter territoriaal bevoegd is, kan de betrokkene bij om het even welke rechter een verzoek tot aanwijzing van de bevoegde rechter indienen; de aangezochte rechter is dan verplicht om de zaak ambtshalve te verwijzen met het oog op de aanwijzing.

2. De rechter kan zich over de aanwijzing uitspreken zonder partijen eerst te hebben gehoord.

3. De beslissingen waarbij wordt vastgesteld dat een geschil over de territoriale of materiële bevoegdheid bestaat en waarbij de aanwijzingsprocedure wordt ingeleid, zijn niet vatbaar voor beroep.

Artikel 121

1. Iedere contentieuze procedure wordt ingeleid bij een verzoekschrift. Daarin moeten de volgende gegevens vermeld staan:

a) de aangezochte rechter;

b) de naam van partijen en hun vertegenwoordigers, alsook hun woonplaats en hoedanigheid; **[Or. 8]**

c) het recht dat de verzoekende partij geldend wil maken en een uiteenzetting van de feiten en de bewijselementen die het verzoek staven;

d) de gegevens op grond waarvan de materiële en territoriale bevoegdheid van de rechter kan worden bepaald;

e) het aan de rechter gerichte verzoek (conclusies van de verzoekende partij).

Artikel 130

1. De rechter verklaart het beroep niet-ontvankelijk zonder de partijen op te roepen (artikel 125, lid 1), indien

a) op basis van de wet of een internationale overeenkomst blijkt dat de Hongaarse rechterlijke instanties niet bevoegd zijn om dit geding te beslechten;

b) blijkt dat een andere rechter of instantie materieel bevoegd is om op de door verzoekster aangevoerde vordering te beslissen, of dat een andere rechter territoriaal bevoegd is om de contentieuze procedure te behandelen, maar artikel 129 (verwijzing) niet kan worden toegepast, omdat de daartoe benodigde gegevens ontbreken.

Artikel 157

De aangezochte rechter seponeert de zaak

a) wanneer het beroep krachtens artikel 130, lid 1, sub a tot en met h, reeds niet-ontvankelijk had moeten worden verklaard zonder partijen op te roepen.

Artikel 157/A

1. Indien er geen reden bestaat om het beroep op de in artikel 130, lid 1, sub a, hierboven bedoelde grondslag niet-ontvankelijk te verklaren zonder partijen op te roepen (geen bevoegdheid), maar de bevoegdheid van de Hongaarse rechterlijke instanties op geen enkele andere grond kan worden vastgesteld, seponeert de aangezochte rechter de zaak, wanneer

a) de verzoekende partij niet verschenen is op de eerste terechtzitting, noch een verweerschrift heeft ingediend;

b) de verwerende partij een exceptie van onbevoegdheid opwerpt.

2. Wanneer de verwerende partij niet is vertegenwoordigd door een raadsman, stelt de rechter haar op de hoogte van de in lid 1, sub b, hierboven bedoelde mogelijkheid om een exceptie van onbevoegdheid op te werpen.

Wet nr. L van 2009 inzake het betalingsbevel (a fizetési meghagyásról szóló 2009. évi L. törvény)

Artikel 59, lid 1, van deze wet bepaalt dat de notaris bevoegd is om het in verordening nr. 1896/2006 bedoelde Europese betalingsbevel uit te vaardigen.

Overeenkomstig artikel 38, lid 1, van die wet doet de notaris het dossier van de procedure, in geval van verweer, toekomen aan de rechter die de eiser heeft aangewezen in zijn verzoek om een betalingsbevel.

Artikel 38, lid 3, van die wet bepaalt dat de notaris, wanneer de eiser geen rechter heeft aangewezen, het dossier doet toekomen aan de rechter die op grond van de artikelen 29, 30 en 40 van het wetboek burgerlijke rechtsvordering materieel en territoriaal bevoegd is.

III. Noodzaak van het verzoek om een prejudiciële beslissing en juridische context van de zaak

- 9 In de zaak is een complexe uitleggingskwestie aan de orde. Er dient immers niet alleen uitspraak te worden gedaan over de verhouding tussen de verschillende procedures en mogelijkheden om een recht te doen gelden, maar ook over vragen inzake nationale en internationale territoriale bevoegdheid.
- 10 De bij verordening nr. 1896/2006 ingestelde Europese betalingsbevelprocedure is een optionele manier om een schuldvordering geldend te maken. Zij kan worden toegepast wanneer het geding een grensoverschrijdend aspect heeft. In casu is aan die voorwaarde voldaan, aangezien eiseres, die in het Verenigd Koninkrijk is gevestigd, een vordering tot betaling van een geldschuld heeft ingesteld jegens verweerster (of meer in het bijzonder degene die zij als zodanig aanwijst), die in Duitsland is gevestigd [**Or. 9**]. Volgens punt 9 van de considerans van die verordening en artikel 1 van die verordening, waarin het doel ervan wordt omschreven, beoogt deze verordening de beslechting van een geschil in grensoverschrijdende zaken met betrekking tot niet-betwiste geldvorderingen te vereenvoudigen, te versnellen en goedkoper te maken, en het vrije verkeer van Europese betalingsbevelen tussen de lidstaten te bewerkstelligen.
- 11 Aangezien in artikel 1, lid 2, van de verordening eveneens wordt benadrukt dat het bij die verordening in het leven geroepen stelsel van de Europese betalingsbevelprocedure, dat optioneel van aard is, de eiser niet belet een vordering in de zin van artikel 4 geldend te maken met behulp van een andere procedure waarin het recht van een lidstaat of het gemeenschapsrecht voorziet, moet worden uitgemaakt of de vordering tot compensatie die is gebaseerd op het Verdrag van Montreal – dat de aansprakelijkheid van luchtvervoerders jegens reizigers en bagage bepaalt – kan worden beschouwd als een „niet-betwiste vordering”. Bij de uitlegging van dit begrip rijst de vraag welk belang moet worden gehecht aan het feit dat tijdverlies volgens het Hof niet kan worden aangemerkt als „schade voortvloeiend uit vertraging” in de zin van het Verdrag van Montreal (zie arrest Nelson e.a., C-581/10 en C-629/10, EU:C:2012:657, punten 49 en 51), wat betekent dat de betaling van een schadevergoeding niet kan worden beschouwd als een automatisch gevolg van de vertraging, zoals ook blijkt uit het feit dat de luchtvervoerder in bepaalde gevallen van zijn aansprakelijkheid kan worden bevrijd.
- 12 Indien het recht op schadevergoeding geldend kan worden gemaakt in het kader van de Europese betalingsbevelprocedure, of indien – nadat deze procedure na verweer contentieus is geworden – het daarmee verband houdende verzoek moet worden geacht vanaf het begin bij verzoekschrift te zijn ingediend, dienen verordening nr. 1896/2006 (en verordening nr. 44/2001, waarnaar wordt verwezen door een bepaling van verordening nr. 1896/2006) en het Verdrag van Montreal te worden uitgelegd teneinde te bepalen hoe deze twee regelingen zich onderling verhouden wat de bevoegdheidskwestie betreft.

- 13 Verordening (EG) nr. 2027/97, zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 889/2002, die als de uitvoeringsverordening van het Verdrag van Montreal kan worden beschouwd, benadrukt eveneens dat de aansprakelijkheid van een communautaire luchtvervoerder met betrekking tot de passagiers en hun bagage aan het Verdrag van Montreal is onderworpen. Sinds de Unie partij is geworden bij het Verdrag van Montreal, is de vraag of het Verdrag van Montreal geheel (*total preemption*) of gedeeltelijk (*partial preemption*) voorrang heeft boven andere bronnen van Unierecht die de procedurele aspecten van zulke vorderingen regelen, nog niet beantwoord – noch in de internationale rechtsleer, noch in de rechtspraak van het Hof.
- 14 Meer bepaald rijst de vraag of in het kader van de optionele Europese procedure waarmee een schuldvordering geldend kan worden gemaakt, overeenkomstig het beginsel van de *lex specialis* de bevoegdheidsregels mogen worden toegepast die ingevolge verordening nr. 1896/2006 gelden, dan wel of de voorrang van het Verdrag van Montreal ook geldt voor de beslechting van bevoegdheidskwesties, en dit ongeacht of de schadevordering in het kader van een contentieuze procedure of in het kader van een Europese betalingsbevelprocedure wordt ingesteld.
- 15 In het arrest IATA en ELFAA (C-344/04, EU:C:2006:10) **[Or. 10]** heeft het Hof geoordeeld dat de bepalingen van het Verdrag van Montreal, waarbij de Gemeenschap met ingang van 28 juni 2004 partij was geworden, als volkenrechtelijke verplichtingen een integrerend bestanddeel uitmaakten van de communautaire rechtsorde. In het arrest Nelson e.a. (EU:C:2012:657) heeft het Hof de toepassing van het Verdrag van Montreal niet op grond van de klassieke afbakening bepaald, waarbij met name wordt nagegaan of sprake is van een niet-nakoming van de overeenkomst (instapweigering, vluchtannulering) dan wel van een gebrekkige nakoming (vertraging), maar heeft het de diverse vormen van schade onderscheiden naargelang het ging om ongemakken die alle passagiers op identieke wijze ondervinden (die niet binnen de werkingssfeer van dit verdrag vallen), dan wel om „schade voortvloeiend uit vertraging” in de zin van artikel 19 van het Verdrag van Montreal (in de onderhavige zaak gaat het om dergelijke schade).
- 16 In de bestaande rechtspraak van het Hof zijn de grondbeginselen van het arrest IATA en ELFAA reeds herhaaldelijk bevestigd (arrest Sturgeon e.a., C-402/07 en C-432/07, EU:C:2009:716), wat aantoont dat de bescherming van de consument voor het Hof een sleutelrol speelt. Het Hof heeft zich tot op heden echter nog niet uitgesproken over de bevoegdheidskwesties met betrekking tot vorderingen tot compensatie die krachtens het Verdrag van Montreal worden ingesteld in het kader van de Europese betalingsbevelprocedure, die is ontworpen als een optionele procedure om een schuldvordering geldend te maken.
- 17 Noch eiseres (die bij verweer de verzoekende partij wordt), noch verweerster (die bij verweer de verwerende partij wordt) hebben een zetel of hoofdzetel op het

Hongaarse grondgebied. Derhalve kan de bevoegdheid [enkel] worden vastgesteld op basis van een bijzonder bevoegdheidscriterium.

- 18 In het arrest Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439) heeft het Hof in herinnering gebracht dat de bijzonderebevoegdheidsregel van artikel 5, punt 1, sub b, van verordening nr. 44/2001 voor verbintenissen uit overeenkomst, aan een nabijheidsdoelstelling beantwoordt en is ingegeven door de wenselijkheid van een nauwe band tussen de overeenkomst en het gerecht dat daarvan kennis moet nemen. Artikel 5, punt 1, sub b, tweede streepje, van verordening nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat in het geval van luchtvervoer van personen van een lidstaat naar een andere lidstaat op grond van een overeenkomst die is gesloten met één enkele luchtvaartmaatschappij, die de vlucht uitvoert, het gerecht dat bevoegd is om kennis te nemen van een vordering tot compensatie van de reizigers vanwege een aanzienlijke vertraging van de vluchten, naar keuze van de eiser het gerecht is in het rechtsgebied waarvan zich de plaats van vertrek van het vliegtuig bevindt of dat in het rechtsgebied waarvan zich de plaats van aankomst bevindt, zoals deze plaatsen in die overeenkomst zijn bepaald.

De plaats van aankomst kan in deze context worden gelijkgesteld met de plaats van bestemming. Geen van beide plaatsen bevindt zich in Hongarije en uit de beschikbare gegevens blijkt ook dat het schadebrengende feit zich evenmin op **[Or. 11]** het Hongaarse grondgebied heeft voorgedaan.

- 19 Vervolgens rijst in de context van de bevoegdheidsregels van het Verdrag van Montreal de vraag of de vordering tot compensatie naar keuze van de verzoekende partij kan worden ingesteld bij een gerecht van een verdragsluitende lidstaat, zonder dat nog extra voorwaarden dienen te zijn vervuld, dan wel of het gerecht waarbij deze vordering wordt ingesteld territoriaal bevoegd moet zijn op grond van de nationale procedureregels.
- 20 Aangezien de gerechten van de lidstaat waar zich de vestiging van de vervoerder bevindt via welke de overeenkomst is gesloten, overeenkomstig het Verdrag van Montreal ook optioneel bevoegd kunnen zijn, moet ook worden uitgelegd of het begrip „vestiging” aldus moet worden opgevat dat daarmee elke entiteit wordt bedoeld die vliegtuigtickets verkoopt.
- 21 De vraag rijst of uit de uitlegging van de in casu relevante bevoegdheidsregels van verordening nr. 1896/2006, van verordening nr. 44/2001 – waarnaar eerstbedoelde verordening verwijst – en/of van het Verdrag van Montreal de conclusie kan worden getrokken dat die wetgeving – om redenen van consumentenbescherming of andere redenen – tot doel had bevoegdheidsregels in te stellen, op grond waarvan een gerecht van een lidstaat ook bevoegd is om kennis te nemen van een geschil in gevallen waarin het met geen enkel aspect van dat geschil een band heeft.

- 22 Indien de Hongaarse gerechten materieel bevoegd zijn om kennis te nemen van de contentieuze procedure die na verweer wordt ingeleid, hetzij op grond van verordening nr. 1896/2006, hetzij op grond van het Verdrag van Montreal, moet daarna de vraag betreffende de territoriale bevoegdheid worden beantwoord. Het antwoord op die vraag is doorslaggevend om te bepalen welk gerecht bevoegd is om de zaak te beslechten.
- 23 In Hongarije zijn de notarissen – die voor de toepassing van verordening nr. 1896/2006 worden gelijkgesteld met een gerecht – bevoegd om de Europese betalingsbevelprocedure, die is ingesteld als een optionele wijze om een vordering geldend te maken, te behandelen. Overeenkomstig diezelfde verordening moet de contentieuze procedure na verweer evenwel op grond van de nationale procedureregels worden behandeld, die met name bepalen welk gerecht in concreto bevoegd is om kennis te nemen van deze procedure. Wat de procedurekwesties betreft, verwijst het Verdrag van Montreal eveneens naar het recht van het gerecht waarbij de zaak aanhangig is gemaakt.
- 24 Voor zover een Hongaars gerecht bevoegd is om kennis te nemen van de contentieuze procedure die wordt ingeleid na verweer – of om deze in voorkomend geval te beëindigen wegens onbevoegdheid – rijst de vraag of artikel 46 van het wetboek burgerlijke rechtsvordering in overeenstemming met het Unierecht en/of het Verdrag van Montreal aldus moet worden uitgelegd dat de Kúria een Hongaars gerecht kan (of moet kunnen) aanwijzen, zelfs indien het wetboek burgerlijke rechtsvordering geen concrete regel bevat betreffende de aanwijzing van het territoriaal bevoegde gerecht, met andere woorden in een geval waarin het op grond van het Hongaarse procesrecht niet mogelijk is om het territoriaal bevoegde Hongaarse gerecht aan te duiden.

IV. Het standpunt van de verwijzende rechter met betrekking tot de gestelde prejudiciële vragen

[Or. 12]

I.

- 25 Volgens de verwijzende rechter kan een eerder afgegeven Europees betalingsbevel in twee gevallen ambtshalve worden heroverwogen (in die gevallen hoeft de Kúria het gerecht dat belast is met het behandelen van de contentieuze procedure niet aan te wijzen) of eventueel kan het gerecht, in een andere situatie, de contentieuze procedure beëindigen (in dit laatste geval gelijktijdig met de aanwijzing van het bevoegde gerecht).
- 26 Indien een vordering tot compensatie die gebaseerd is op het Verdrag van Montreal – dat de aansprakelijkheid van luchtvervoerders jegens passagiers en bagage bepaalt – niet valt binnen de categorie van niet-betwiste vorderingen die in het kader van de Europese betalingsbevelprocedure kunnen worden geïnd, moet

tegen de achtergrond van verordening nr. 1896/2006 – volgens welke deze optionele invorderingsmogelijkheid geenszins belet dat een eiser een vordering geldend maakt met behulp van een andere procedure – worden aangenomen dat artikel 20 van die verordening ook in die gevallen heroverweging van het betalingsbevel toestaat, aangezien dan sprake is van het uitzonderingsgeval waarin moet worden vastgesteld dat het Europese betalingsbevel ten onrechte is uitgevaardigd (artikel 20, lid 2, van verordening nr. 1896/2006). In dit geval rechtvaardigt het vereiste van rechtszekerheid dat de heroverweging niet alleen op verzoek kan plaatsvinden, maar ook ambtshalve. Wanneer de voornoemde bepaling van de verordening in samenhang met de nationale procedureregels wordt uitgelegd, blijkt dat de notaris, wanneer hij een Europees betalingsbevel heeft afgegeven dat niet binnen de werkingssfeer van de verordening viel, vervolgens gemachtigd is om in het kader van de heroverweging van het Europees betalingsbevel – volgens de terminologie van de verordening (artikel 20, lid 3, tweede alinea) – de nietigheid ervan aan te voeren, en overeenkomstig de Hongaarse procedureregels om een dergelijk uitgevaardigd bevel in te trekken.

- 27 Wanneer het Europees betalingsbevel door een materieel onbevoegde instantie is afgegeven, doet zich op procedureel vlak dezelfde situatie voor.
- 28 Indien het niet mogelijk is het Europees betalingsbevel te heroverwegen en het Hof de bevoegdheidsregels aldus uitlegt dat geen enkel Hongaars gerecht bevoegd is om kennis te nemen van de contentieuze procedure na verweer (of indien de schuldvordering moet worden geacht reeds van bij het begin bij een verzoekschrift geldend te zijn gemaakt), kan het gerechtvaardigd zijn de procedure ambtshalve of op verzoek te beëindigen.
- 29 Die oplossingen belemmeren de toegang van eiseres tot de rechter niet, aangezien zij, indien zij aldus vruchteloos heeft gepoogd haar schuldvordering geldend te maken in het kader van de Europese betalingsbevelprocedure, deze vordering daarna nog steeds geldend kan maken in het kader van de gewone burgerlijke procedure voor het gerecht van een lidstaat waarmee het geding een of andere band heeft en waarvan de bevoegdheid kan worden aangetoond op basis van verordening nr. 44/2001 of van het Verdrag van Montreal. **[Or. 13]**
- 30 Voor zover als algemene regel mag worden aangenomen dat de Hongaarse gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de contentieuze procedure na verweer, kan het concreet bevoegde gerecht worden aangewezen op grond van die hiernavolgende gegevens.
- 31 Indien het Hof tot de slotsom komt dat de eventuele bevoegdheid van de Hongaarse notaris om de Europese betalingsbevelprocedure te behandelen, impliceert dat de Hongaarse gerechten vervolgens het recht en de plicht hebben om kennis te nemen van het geschil in het kader van de contentieuze procedure na verweer, moeten de nationale procedureregels overeenkomstig de beginselen van loyale samenwerking en procedurele autonomie, die ook op het gebied van de

gerechtelijke samenwerking van toepassing zijn, aldus worden uitgelegd dat de Kúria de mogelijkheid heeft om een Hongaars gerecht aan te wijzen dat bevoegd is om de zaak te behandelen, ook ingeval het Hongaars burgerlijk procesrecht geen enkele regel bevat op basis waarvan in een dergelijke situatie het specifiek territoriaal bevoegde gerecht kan worden bepaald.

- 32 Indien noch op grond van de algemene regels, noch op grond van de optionele regels tot vaststelling van de territoriale bevoegdheid kan worden vastgesteld welk gerecht territoriaal bevoegd is om de betrokken contentieuze procedure te behandelen, blijkt bij uitlegging van de artikelen 45 en 46 van het wetboek burgerlijke rechtsvordering, in hun onderlinge samenhang gelezen, dat het in laatste instantie aan de Kúria staat om het bevoegde gerecht aan te wijzen. Die bepaling is in strijd met artikel 130, lid 1, sub b, van het wetboek burgerlijke rechtsvordering. Volgens deze laatste bepaling verklaart het gerecht het verzoekschrift niet-ontvankelijk wanneer blijkt dat een andere rechter of instantie materieel bevoegd is om op de door de verzoekende partij aangevoerde vordering te beslissen, of een andere rechter territoriaal bevoegd is om de contentieuze procedure te behandelen, maar de verwijzingsregels niet kunnen worden toegepast omdat de daartoe benodigde gegevens ontbreken.
- 33 In de Hongaarse rechtspraak en rechtsleer bestaat onenigheid over de vraag of het beroep in limine litis moet worden afgewezen (of de procedure overeenkomstig artikel 157, sub a, van het wetboek burgerlijke rechtsvordering moet worden beëindigd, wat op hetzelfde neerkomt), dan wel of het noodzakelijk is om het bevoegde gerecht aan te wijzen. Volgens de heersende strekking binnen de rechtspraak houdt de bij artikel 121, lid 1, sub d, van het wetboek burgerlijke rechtsvordering neergelegde verplichting voor de verzoekende partij om in haar verzoekschrift de gegevens te vermelden op grond waarvan de materiële en territoriale bevoegdheid van de rechter kan worden bepaald, in dat, wanneer die partij de gronden voor de territoriale bevoegdheid niet vermeldt, het bevoegde gerecht niet kan worden aangewezen, het beroep kan worden verworpen zonder dat de rechter de partijen moet oproepen, of dat de procedure, nadat zij een contentieuze procedure was geworden, kan worden beëindigd.
- 34 De hierboven geschetste oplossing dient evenwel niet de belangen van degene die om een Europees betalingsbevel heeft verzocht (de eiser), aangezien niet blijkt dat deze hem een afdoende toegang tot de rechter garandeert. Indien de notaris – die wordt gelijkgesteld met een Hongaars gerecht – bevoegd is om de Europese betalingsbevelprocedure te behandelen, mogen de nationale procedureregels volgens de verwijzende rechter enkel aldus worden uitgelegd dat minstens één gerecht – dat uiteindelijk bij besluit van de Kúria wordt aangewezen – bevoegd moet zijn om de contentieuze procedure na verweer te behandelen. Indien het territoriaal bevoegde gerecht niet kan worden vastgesteld op grond van het wetboek burgerlijke rechtsvordering, moet de Kúria het gerecht aanwijzen dat vervolgens – door die aanwijzing – territoriaal bevoegd wordt om kennis te nemen van deze procedure. **[Or. 14]**

[OMISSIS]

Boedapest, 27 februari 2014.

[OMISSIS]